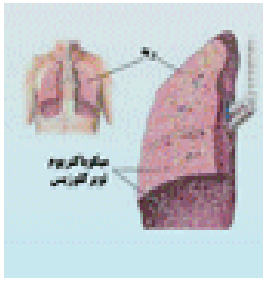
تعریف بیماری سل:

سل یک بیماری واگیردار و کشنده است که توسط میکرب سل ایجاد می شود. این میکرب بعد از ورود به بدن، فرد را آلوده می کند ولی به خوبی قابل پیشگیری و درمان است .

سل معمولا ریه ها را گرفتار می کند. ولی سایر اعضای بدن نیز می تواند به سل مبتلا شوند، مثل مغز، نخاع، غدد لنفاوی، دستگاه ادراری تناسلی و . . .

تمام افرادیکه میکرب سل وارد بدنشان می شود، بیمار نمی شوند بلکه تنها ۵-۱۰ درصد افراد ی که به میکرب سل آلوده شده اند در آینده مبتلا به این بیماری می شوند.

اگر از همان ابتدا که میکرب وارد بدن می شود ، سیستم ایمنی بدن نتواند میکرب را مهار کند، میکرب شروع به تکثیر کرده و باعث ایجاد بیماری می شود. به بیان دیگر در شرایطی که سبب کاهش ایمنی فرد می شود، مانند سوء تغذیه، دیابت، مصرف بعضی از داروها ، بیماری بروز می کند.

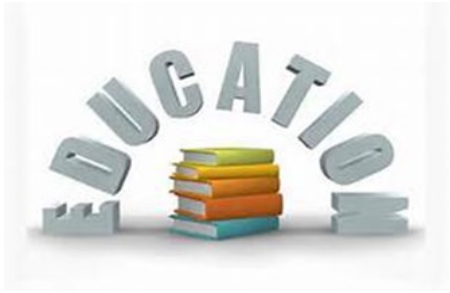
سل چگونه منتقل می شود؟

وقتی که فرد مبتلا به سل ریه، سرفه یا عطسه می کند و یا حتی با صدای بلند می خندد یا خلط خود را بیرون می اندازد میکرب از ریه خارج شده و در هوا پخش می شود و تنفس در مجاورت این فرد احتمال آلودگی اطرافیان را بالا می برد. هر چه غلظت ذرات عفونی در هوای آلوده شده بیشتر و طول مدتی که فرد از آن هوا تنفس می کند طولانی تر باشد، میزان خطر انتقال بیشتر می شود.

سل ریه مسری است یعنی از فرد بیمار به اشخاص دیگر منتقل می شود. ولی سل اعضای دیگر مانند کلیه معمولا مسری نیست. اعضای خانواده، همکاران و دوستان فرد مبتلا به سل (فرد مسلول) بیشترین افرادی هستندکه در معرض خطر ابتلا به عفونت سل می باشند.

بیماری سل از طریق وسایل بیمار مانند لیوان ، قاشق، چنگال، حوله، ملحفه و تزریق خون، نیش حشرات، تماس جنسی و. . . منتقل نمی شود. بنابراین نیازی به جداسازی وسایل بیمار مسلول نیست.

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی و درمانی قزوین
مرکز آموزشی درمانی پوعلی سینا

بیماری سل و مراقبت در آن

تهیه و تنظیم: واحد آموزش سلامت

علائم بیماری سل ریوی

۱- شایعترین علامت ابتلا به بیماری سل ریوی سرفه پایدار به مدت دوهفته یا بیشتر است که معمولا همراه با خلط و گاهی خلط خونی می باشد.

۲- تب

۳- کاهش اشتها، کاهش وزن

۴- تعرق شبانه

۵- بیحالی،خستگی زودرس، ضعف عمومی

۶- تنگی نفس

۷- درد قفس سینه

چگونه می توان سل را تشخیص داد؟

اولین اقدام جهت تشخیص بیماری سل مراجعه به پزشک ویا مرکز بهداشتی درمانی می باشد. پزشک به منظور تشخیص بیماری ۳ نمونه خلط از بیمار گرفته تا در آزمایشگاه مورد بررسی قرار گیرد.گرفتن نمونه خلط در تمام مراکز بهداشتی درمانی و خانه های بهداشت به صورت رایگان انجام می شود.

اگر نمونه های خلط از نظر میکرب سل مثبت باشد یعنی بیماری در ریه مستقر شده است که در این صورت واگیردار می باشد.

ولی ممکن است میکرب از طریق جریان خون به یکی از اعضای بدن به غیر از ریه برود که به آن سل خارج ریوی گویند و در اینصورت واگیردار نیست.

سایر راههای تشخیص بیماری سل: رادیوگرافی قفسه سینه، تست پوستی سل، آزمایش مستقیم خلط و کشت خلط

عفونت نهفته سل:

افرادی که به عفونت نهفته سل مبتلا هستند، علائم بیماری ندارند و احساس ناخوشی نمی کنند و فقط میکرب را در بدنشان دارند. بیماری از این افراد مسری نیست. تست پوستی سل مثبت است. اما عکس سینه و آزمایش خلط فرد مبتلا طبیعی است.

چگونه می توان از ابتلا به سل پیشگیری کرد؟

معمولا دو هفته پس از شروع درمان موثر سل ، خطر سرایت این بیماری از بین می رود. بیمار باید دوره درمان را کامل کند و تا ۱۵ روز پس از شروع درمان موارد زیر را رعایت کند:

۱- به هنگام عطسه و سرفه جلوی دهان خود را ترجیحا با ماسک جراحی با اندازه مناسب بپوشاند.

۲- در محیط های بسته سرفه، خنده بلند و یا صحبت نکند.

۳- از انداختن خلط بر روی زمین خودداری نماید. بهتر است خلط را در دستمال کاغذی ریخته و در صورت امکان آن را بسوزاند.

۴- تا حد امکان از حضور در اماکن عمومی و از تماس نزدیک با کودکان خودداری نماید.

سایر توصیه ها: اتاق بیمار باید از نور و تهویه کافی برخوردار باشد و در طول درمان تغذیه مناسب شامل گوشت، تخم مرغ، انواع حبوبات، آجیل و خشکبار، میوه و سبزیجات تازه را داشته باشد. افرادی که با فرد مسلول زندگی می کنند باید جهت بررسی به نزدیک ترین مرکز بهداشتی درمانی مراجعه کنند.

درمان:

بیماری سل قابل درمان است. مدت درمان حداقل ۶ ماه می باشد. اگر داروهای سل نادرست ، ناکافی و نامنظم استفاده شود و یا داروها خودسرانه قطع گردند، میکربها نسبت به دارو مقاوم شده و سل مقاوم به درمان ایجاد خواهد شد. بهترین راه پیشگیری از ابتلا به سل، درمان بیماران مبتلا به سل تحت نظارت مستقیم مرکز بهداشت می باشد.